

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΛΕΓΟΜΕΝΟ ΧΑΤΖΗ - «ΒΑΠΤΙΣΜΑ» ΣΤΟΝ ΙΟΡΔΑΝΗ

ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΚΟΝΤΖΟΥ Θεολόγου - Καθηγητού

Τις τελευταίες ημέρες δημοσιεύτηκε ανακοίνωση του Υπουργείου Τουρισμού του Ισραήλ, σύμφωνα με την οποία απαγορεύτηκαν προσωρινά οι «βαπτίσεις» χριστιανών προσκυνητών στον Ιορδάνη ποταμό, λόγω σοβαρής μόλυνσης των υδάτων του ποταμού. Η κυβέρνηση του κράτους του Ισραήλ διαβεβαιώνει ότι σύντομα θα καθαριστεί ο ποταμός και θα επιτραπούν ξανά οι «βαπτίσεις».

Με αφορμή αυτή τη δημοσίευση θεώρησα σκόπιμο να ασχοληθώ με το θέμα των «βαπτίσεων» στα νερά του Ιορδάνη, από χριστιανούς προσκυνητές. Οι «βαπτίσεις» αυτές άρχισαν να με προβληματίζουν από τα φοιτητικά μου χρόνια κατά πόσον «ωφελούν» αυτούς που τις κάνουν και το σπουδαιότερο: αν είναι σύμφωνες με την ορθόδοξη χριστιανική διδασκαλία.

Είναι γεγονός ότι η λαϊκή ευσέβεια εκδηλώνεται με διάφορους τρόπους, οι οποίοι συχνά αγγίζουν ή και ξεπερνούν τα όρια της εκκλησιαστικής αυτοσυνειδησίας. Με άλλα λόγια δεν είναι σύμφωνοι με την ευαγγελική αλήθεια, τη θεολογία και την πρακτική της Εκκλησίας. Υπάρχουν αντιλήψεις, συνήθειες και πρακτικές στη λαϊκή ευσέβεια με τις οποίες ουδέποτε συμφώνησε η Εκκλησία μας και έκαμε μεγάλες προσπάθειες να τις ξεριζώσει από τις ψυχές των πιστών. Η εκκλησιαστική μας ιστορία μας πληροφορεί πως η αθρόα μεταστροφή ειδωλολατρών στη νέα πίστη κατά τους πρώτους αιώνες συνέτελεσε να εισβάλλουν πλήθος παγανιστικών στοιχείων στη ζωή της Εκκλησίας. Η ζύμωση της ανθρώπινης ψυχοσύνθεσης ολόκληρων χιλιετιών στον παγανιστικό σκοταδισμό και τη δεισιδαιμονία ήταν αναπόφευκτο να μη μεταφερθούν στοιχεία τους στην Εκκλησία από τους προσήλυτους στη νέα πίστη. Μια από αυτές τις συνήθειες ήταν οι επαναλαμβανόμενες «βαπτίσεις», κατάλοιπο των επαναλαμβανόμενων παγανιστικών «βαπτίσεων», όπως ήταν το «ταυροβόλιο», ήτοι η «βάπτιση» των πιστών του Μίθρα στο αίμα του θυσιαζομένου ταύρου, που γινόταν προς τιμή του «θεού» και για τον πρόσκαιρο «εξιλασμό» των πιστών του. Κατά την εορτή των «Πλυντηρίων» στην αρχαία Αθήνα μετέφεραν το άγαλμα της Αθηνάς από τον Παρθενώνα στο Φάληρο, όπου το «βάπτιζαν» στη θάλασσα.

Κατόπιν «βαπτίζονταν» οι πιστοί, για να «αγιαστούν» από τα νερά. Κάτι ανάλογο γινόταν και με άλλα ξόανα σε άλλες πόλεις, τα «βάπτιζαν» στους ποταμούς, τις λίμνες και τη θάλασσα και κατόπιν ακολουθούσαν οι πιστοί. Το ίδιο έκαναν και οι Αιγύπτιοι, όπου «βάπτιζαν» το ξόανο της Ίσιδας στο Νείλο. Σήμερα οι σύγχρονοι παγανιστές Ινδουιστές «βαπτίζονται» κάθε χρόνο κατά εκατομμύρια στα νερά του Γάγγη για να «αγιαστούν».

Η αγία μας Εκκλησία αναγνωρίζει ένα βάπτισμα, άπαξ και δια παντός τελεσθέν, εις άφεση αμαρτιών και ζωή αιώνιο. Στο Σύμβολο της Πίστεως ομολογούμε **«Εν Βάπτισμα»**, το οποίο έχει αιώνια ισχύ και δε χρειάζεται καμιά επανάληψη. Δια του αγίου Βαπτίσματος ο παλαιός άνθρωπος της αμαρτίας και της φθοράς αποθνήσκει στην ιερή κολυμβήθρα και ανίσταται νέος εν Χριστώ ανακαινισμένος. Εγείρεται νέα ύπαρξη, η οποία έχει υπερβεί πια την απλή βιολογική της κατάσταση και ανάγεται στο επίπεδο της αθανασίας. Ο απόστολος Παύλος τονίζει πως δια του αγίου Βαπτίσματος **«ο παλαιός ημών άνθρωπος συνεσταυρώθη, ίνα καταργηθή το σώμα της αμαρτίας, του μηκέτι δουλεύειν ημάς τη αμαρτία»** (Ρωμ.6,5). Ο βαπτισμένος άνθρωπος απέβαλε τη βαριά και σαθρή στολή των **«δερματίνων χιτώνων»** του (Γεν.3,21), δηλαδή τη φθορά και το θάνατο και ενδύθηκε το Χριστό, δηλαδή την αφθαρσία και τη θέωση. **«Όσοι εις Χριστόν εβαπτήσθητε, Χριστόν ενεδύσασθε»** (Γαλ.3,27) διαλαλεί ο άγιος απόστολος των Εθνών, για να καταλάβουν οι άνθρωποι την υπέρτατη δωρεά του Θεού προς αυτούς. Το άγιο Βάπτισμα είναι η συσσωμάτωση του ανθρώπου στο μυστικό σώμα του Χριστού, ο οποίος πια αποτελεί αναπόσπαστο οργανικό κύτταρό Του. Ο Χριστός σώζοντας το δικό Του άγιο σώμα, σώζει εξάπαντος και τα κύτταρα που το αποτελούν. Έτσι συντελείται η σωτηρία μας! Βεβαίως το μυστικό σώμα του Χριστού είναι η Εκκλησία Του, της οποίας κεφαλή είναι ο Ίδιος (Εφεσ.5,23). Δια του αγίου Βαπτίσματος ο άνθρωπος εισέρχεται στην Εκκλησία, συσσωματώνεται με το Χριστό και σώζεται.

Όμως διάφοροι αιρετικοί κατά καιρούς δίδαξαν αλλότριες διδασκαλίες για το ιερό αυτό μυστήριο, ώστε να δημιουργείται συχνά μεγάλη σύγχυση σε πολλούς. Σήμερα στον ευρύτερο προτεσταντικό χώρο κυριαρχούν άπιστευτες κακόδοξες

παρεκκλίσεις, τέτοιες ώστε έχει εκλείψει η βιβλική και πατερική παράδοση για το άγιο Βάπτισμα.

Όμως δυστυχώς και στον ορθόδοξο χώρο υπάρχει μια σοβαρή παρεκτροπή, η οποία εστιάζεται στην πρακτική της επανάληψής του. Φοβούμαι πως η συνήθεια του χατζη- «βαπτίσματος» στον Ιορδάνη ποταμό υπάγεται σε αυτή την κατηγορία εκτροπής. Από ιστορική άποψη η συνήθεια αυτή χάνεται στο μεσαίωνα. Προφανώς ξεκίνησε ως ευσεβής μιμητική πράξη των προσκυνητών στο σημείο του ποταμού που σύμφωνα με την παράδοση βαπτίσθηκε ο Χριστός. Με τον καιρό όμως η πράξη αυτή εξελίχτηκε σε πραγματική «τελετουργία». Οι «βαπτισμένοι» στον Ιορδάνη θεωρούν τον εαυτό τους «ξεχωριστό», «λυτρωμένο», «αγιασμένο». Μάλιστα παίρνουν και τίτλο, τον οποίο προσάπτουν στο όνομά τους, το «χατζής», που σημαίνει «άγιος»!

Φρονούμε ότι το χατζη - «βάπτισμα» στον Ιορδάνη ενέχει βαθύτερες σοβαρές συνέπειες σε αυτούς που το επιτελούν και οι οποίοι δεν τις αντιλαμβάνονται. Επαναλαμβάνουμε πως το άγιο Βάπτισμα που αξιωθήκαμε να λάβουμε από την Εκκλησία μας είναι μοναδικό και ανεπανάληπτο. Μαζί με το μυστήριο του Αγίου Χρίσματος λάβαμε τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος, μας δόθηκαν ευλογίες και οπλιστήκαμε με δυνατότητες που αν όλα αυτά τα αξιοποιήσουμε μπορούμε να σωθούμε και να αναχθούμε ακόμα και ως την κατά χάριν θέωση. Με το άγιο Βάπτισμα λάβαμε την υιοθεσία του **«Θεού διά Χριστού»** (Γαλ.4,7). Προς τι λοιπόν το χατζη - «βάπτισμα» του Ιορδάνη; Τι περισσότερο μπορεί να μας δώσει από το άγιο Βάπτισμα; Απολύτως τίποτε! Ο αγιασμός μας συντελείται αποκλειστικά μέσα από τα μυστήρια και τις αγιαστικές πράξεις της Εκκλησίας μας και όχι στα λύματα του μολυσμένου Ιορδάνη. Αντίθετα μάλιστα: μπορεί να θεωρηθεί ύβρη και άρνηση του αγίου Βαπτίσματος, δηλαδή εθελούσια αποκοπή από το σώμα της Εκκλησίας! «Αγιασμός» εκτός της Εκκλησίας έχει μόνο υποκειμενική ψυχολογική σημασία! Είναι ανάγκη η Εκκλησία μας και ιδιαίτερα το παλαιό Πατριαρχείο των Ιεροσολύμων, να ασχοληθεί με το θέμα αυτό. Να ενημερωθούν οι πολυάριθμοι προσκυνητές στους θεοβάδιστους αγίους τόπους να μην ξεπερνάει η ευσέβειά τους τα όρια που έχει θέσει η Εκκλησία. Οι λεγόμενες **«ιερές αποδημίες»** (θρησκευτικός τουρισμός) μπορούν να θεωρηθούν

χρήσιμες για ψυχολογική ευεξία, τόνωση του θρησκευτικού συναισθήματος, αποκόμιση σπάνιων εμπειριών. Σε καμιά περίπτωση όμως δε μπορούν να αντικαταστήσουν την αποκλειστικότητα της Εκκλησίας, σε κάθε τόπο και χρόνο, να αγιάζει τους πιστούς. Η επίσκεψη ιερών τόπων, το άγγιγμα ιερών αντικειμένων και οι αυτοσχέδιες «τελετουργίες» είχαν και έχουν πρωτεύουσα σημασία για τους εκτός της Εκκλησίας θρησκευόμενους. Αντίθετα για μας τους Ορθοδόξους πιστούς πρωτεύουσα σημασία έχει (πρέπει να έχει) η οντολογική μας ένωση με το Λυτρωτή μας Χριστό, δηλαδή η καθολική συμμετοχή μας στο εκκλησιαστικό σώμα, η συνειδητή μυστηριακή κοινωνία μας και η βίωση των σωτηριωδών δωρεών, οι οποίες απορρέουν από την αιώνια και πραγματική ένσαρκη παρουσία Του στον κόσμο. Όλα τα άλλα έχουν δευτερεύουσα η μηδαμινή σημασία!

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ